

Yumb

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΔ'.
ΑΡΙΘ. - 3

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1904

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἑξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- + Ὁ Διδυμοτείχου ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ (πρόεδρος)
- + Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
- + Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ χρονολόγος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

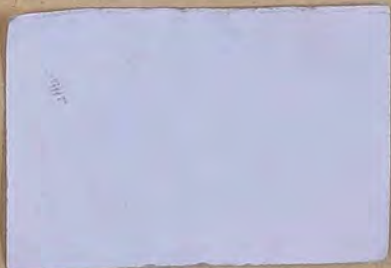
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἑπετροπὴ ἀρχιερ. περιουσιῶν — Νεοελληνικὴς βιβλιογραφίας ἀνάλεκτα — Πατριαρχικὰ γράμματα ἐκ τῶν ἀρχαίων τῆς ἱερᾶς Μ. Λαύρας — Ἐξετάσεις παλαιᾶς μουσικῆς σχολῆς — Στατιστικαὶ εἰδήσεις.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

δι' ἐγκυκλίου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας συνεστήθη νῦν πᾶσι τοῖς διέπουσι τὰ τῶν ναῶν καὶ σχολείων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῖς διευθύνουσι τὰς παρ' ἡμῖν κατ' ἐνορίας ἐκπαιδευτικὸν ἢ φιλανθρωπικὸν ἐπιδιωκούσας σκοπὸν ἀδελφότητος. Τὸ πράγμα πιθανῶς ἤθελε φανῇ τισι παράδοξον. Τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον ἀπὸ ἐτῶν πολλοτάτων λειτουργεῖ ἐν αὐτῷ τῷ περιβόλῳ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου, πρὸς ὃν πολὺ συνείχως, πολλῶν ἔνεκα λόγων, προσέρχονται ἐπιτροπαὶ τε καὶ ἐφορίαι καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι, ὧν οἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι λαμβάνουσι μέρος ἐν τῇ διοικήσει ναῶν τε καὶ σχολῶν καὶ τῶν τοιούτων ἀδελφοτήτων· ὁ δὲ τοσαύτας ἔχων μετὰ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν γραφείων αὐτοῦ σχέσεις, ὁ διὰ τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὰ καλὰ ροπήν

καὶ τὴν πρὸς τὰ κοινὰ ἀγάπην ἐπίτροπος ἐκκλησίας ἡ σχολῆς ἑφορος διατελὼν ἢ διατελέσας φρονούμεν ὅτι καὶ ἐκ καθήκοντος καὶ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐκ περιεργείας ἀπλῆς ἔδει νὰ γινώσκη ὅτι λειτουργεῖ καλὸν τυπογραφεῖον ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ, καθίδρυμα κοινωφελές, ἐθνικὸν, ἐπιδιώκον καὶ τοῦτο σκοπὸν ἄριστον· ὅχι νὰ διατηρήσῃ ἀριθμὸν τινα ἐργατῶν, δυναμένων ἐργασθῆναι καὶ ἐν ἑτέροις τυπογραφεῖοις, ἀλλὰ διὰ πλησμονὴν ἐργασίας καὶ διὰ τῆς ἀνέτου καὶ αξιοπρεποῦς αὐτοῦ διατηρήσεως νὰ δυνηθῇ νὰ προβῇ βαθμυδὸν εἰς ἐκδόσεις βιβλίων κοινωφελῶν, πρὸς διδασκαλίαν τῶν ὑψηλῶν δογματικῶν καὶ τῶν ἡθικῶν ἀληθειῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, λειτουργικῶν βιβλίων ἐκδόσεις τὸ κῆρος φερόντων τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τῶν παραμοίων παντὶ προσπελαστῶν διὰ τὸ εὐθὺν τὸν ἀντιτίμου. Ἡ μετὰ βίας ἢ φθισιῶσα συντήρησις τοῦ τυπογραφείου τούτου ἥκιστα προμνηστεύεται προσεχῇ τὴν ἐκδοσιν τοιούτων βιβλίων χρησίμων, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῷ διεξαγωγῇ πολλῶν ἐργασιῶν ἔστι βέβαιον ὅτι θέλει χορηγήσῃ τὰ ποθούμενα ὀλίγα πρὸς τὸ παρὸν, πλείονα βρα-

МЕЧНИКОВА

δύτερον, κέρδη τὰ χρησιμοποίηθῃσόμενα πρὸς τὸν κοινῶς σκοπὸν τοῦτον. Ἐάν δ' ἀπαιτῆται νὰ χορηγήσωμεν ἐργασίαν εἰς ἐθνικὸν κατὰστημα τοιοῦτον, ἢ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐγκύκλιος δεικνύει σαφῶς ἅρα ὅτι ὀλίγισται ἐργασίαι ἐχορηγοῦντο τῷ πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ, ὅπερ ἡδύνατο καὶ δύναται νὰ διεξαγάγῃ ταύτας μετὰ φιλοκαλίας, ταχύτητος, καὶ πάντως εἰς εὐθηνότερας τιμὰς παρ' ἐτέροις τισίν.

Ἡ ἐγκύκλιος καθίστησι γνωστὸν ὅτι νέον ὑλικὸν πλουσιωτάτον καὶ κομψότατον ἐκομίσθη ἐξ Εὐρώπης, πατρικῇ καὶ φιλοκαλῇ προνοίᾳ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κκ. Ἰωακείμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, τοῦ μετὰ τὸν Κύριλλον Λούκαριν καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν ἀπὸ Σμύρνης τρίτου ἰδρυτοῦ τοῦ κοινωφελοῦς ἐθνικοῦ τούτου καταστήματος. Ἐξωδεύθη χρῆμα πολὺ πρὸς τὸν πλουτισμὸν τοῦτον, ἀλλ' οἱ παραγγείλαντες ἐσχάτως μικράς τιμὰς ἐργασίας ἐπέισθησαν βεβαίως ὅτι τὰ προϊόντα τοῦ τυπογραφείου ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ πολλῶν ἐτέρων τυπογραφείων ἐπὶ φιλοκαλίᾳ σεμνυνομένων. Εἰ δ' ἐσπερείτο τῶν τοιούτων κομψῶν κοσμημάτων καὶ στοιχείων, τὴν αἰτίαν δεόν ν' ἀνεύρωμεν εἰς τὴν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν τοιούτου εἶδους καταστημάτων ἀπροθυμίαν ἡμῶν· τὸ πλῆθος τῶν ἐργασιῶν, ὅσας ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρα ἔτη ἡδύνατο νὰ ἐκτελέσωσιν ἐν αὐτῷ αἵ τε ἱεραὶ μητροπόλεις καὶ αἱ παρ' αὐταῖς σχολαί, αἵ τε ἐπιτροπαὶ τῶν ναῶν καὶ αἱ ἐφορίαι τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σχολείων, ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ πρὸς περισσευσιν τοῦ ποσοῦ τοῦ νῦν ἀπαιτηθέντος καὶ δοθέντος πρὸς ἀγορὰν ὑλικοῦ πλουσίου καὶ κομψοῦ· καὶ ἡ διὰ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἅρα γνωστοποιήσις ἀποδείκνυσιν ὅτι διὰ λόγους ἀγνώστους ἀνεβάλλομεν νὰ πράξωμεν τοῦτο.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ γενομένη σύστασις τόσον ἐπισημῶς θέλει ἔχει τὰ προσδωκώμενα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἡ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀναγγελία αὕτη, γνωρίζομένη καὶ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσιν ἐν ἐπαρχίαις, ὅπου οὐδὲν ὑφίσταται πλούσιον ὑλικῶς τυπογραφεῖον, θέλει ἀναγωσθῇ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης ὑπ' αὐτῶν, ἐχόντων ὑπ' ὅψιν ὅτι καὶ τέχνη καὶ εὐκολία καὶ κομψότης εὐπαρησίαστος συνιστᾷ τὰς ἐκτελεστέας ἤδη ἐργασίας ἐν τῷ πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ,

ὅπερ ζητεῖ οὐχὶ δωρεὰς καὶ χορηγίας συνδρομῶν, ἀλλὰ παροχὴν ἐργασίας, καὶ ταύτην οὐδὲν τῶν κατ' ἐπαρχίας ἱερῶν καὶ κοινωφελῶν ἰδρυμάτων θέλει ἀρνηθῇ, βοηθοῦν οὕτως ἀλλὰ καὶ βοηθούμενον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χειροτονία.—Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐγένετο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ εἰς προεδύτερον χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Σκοπίων κ. Σεβαστιανοῦ ἱερουργοῦντος τοῦ σεβ. μητροπολίτου Ἡλίουπόλεως κ. Ταρασίου· ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδρίας τῆς Ἱ. Συνόδου τὸ Μ. μῆνυμα, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἡ νενομισμένη εὐχαριστία. Τῇ ἐπαύριον ἐγένετο ὁμοίως ἐν αὐτῷ ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία, ἱερουργοῦντων τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Ἰκονίου, Διδυμοτείχου, Δυρραχίου καὶ Ἡλιουπόλεως, παρισταμένων ἐν μὲν τῷ ἱερῷ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τῶν μητροπολιτῶν Μιτυλήνης καὶ Καλλιουπόλεως τοῦ σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μιχαὴλ, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων τόπων καὶ ἐτέρων κληρικῶν, ἐν τῷ σωλῆα δὲ τοῦ ἐπιτετραμμένου τοῦ Μαυροβουνίου κ. Ματάνοιτς, τῶν ὑπαλλήλων τῆς σερβικῆς πρεσβείας καὶ πολλῶν τῆς σερβικῆς παροικίας, ὡς καὶ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος. Μετὰ τὴν θεϊαν λειτουργίαν, ὁ χειροτονηθεὶς ἐδέξατο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν χειροτονησάντων καὶ τῶν παραστάντων. Τῷ χειροτονηθέντι συνεχάρη ὡσαύτως ἐπισκεψάμενος ὁ παναγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὃς καὶ προσεκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα τοὺς τε χειροτονήσαντας καὶ τὸν χειροτονηθέντα.

Ταμεῖον Ἱ. Συνόδου.—Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνῆλθε τὸ πρῶτον ἡ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου συστηθεῖσα Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς συστάσεως ἰδιαιτέρου ταμεῖου τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐκ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Μιτυλήνης καὶ Ξάνθης συγκειμένη. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην μετὰ συζήτησιν τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἅμα τῇ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πρότάσει περὶ ἰδρύσεως τοιοῦτου ταμεῖου, γενομένων ἐνστάσεων, ἐνεκρίθη κατ' ἀρχὴν ἡ

σύστασις καὶ εἶτα ὠρίσθησαν ὁ σκοπὸς καὶ οἱ πόροι τοῦ ταμείου τούτου. Καὶ σκοπὸς μὲν αὐτοῦ ἔσται: ἡ θεραπεία πάσης πνευματικῆς ἀνάγκης τῶν ὀρθοδόξων ἅπαντος τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κατὰ πρῶτον καὶ εἶτα ἡ πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους ἀρχιερεῖς κατὰ τὸ ἐνὸν ἀρωγὴ· πόροι δὲ αὐτοῦ ὠρίσθησαν α') 200 λίραι ἑτησίως τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου πλὴν τῶν ἥδη ὑπ' αὐτοῦ ἑτησίως καταβαλλομένων διὰ τὰς συνήθεις ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἱερᾶς Συνόδου· β') τὸ ἑτήσιον κυβερνητικὸν ἐπιχορήγημα· γ') εἰς δίσκος κατὰ τὴν κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ἀνὰ πάσας τὰς ἱερὰς ἐκκλησίας τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου· δ') ἑτησίᾳ εἰσφορὰ πασῶν τῶν σταυροπηγιακῶν καὶ ἐνοριακῶν μονῶν ἐκ μιᾶς κατ' ἐλάχιστον ὅρον λίρας τουρκικῆς· ε') ὁ ἑτήσιος ἔρανος τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν· καὶ στ') ἡ ἐξ ἐκάστης χειροτονίας εἰσφορὰ, τῶν μὲν διακόνων ἐκ γροσίων 20, τῶν πρεσβυτέρων 40 γρ., τῶν ἐπισκόπων λίρ. τ. μία καὶ τῶν μητροπολιτῶν λίρ. τ. δύο. Οὕτως ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ ταμείου τούτου, ὅπερ πολυλαχῶς δύναται ν' ἀποβῇ χρήσιμον εἰς τὰς πνευματικὰς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἀνάγκας.

Μητροπόλεις Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης.—Εὐά εστον ἄγγελμα μεταδίδωσιν ἡμῖν ἰδιωτικὴ τις ἐπιστολὴ ἐκ Σεραγέβου τῆς Βοσνίας, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μεσοῦντος ἥδη μηνός. Ἡ δυσἀρέσκεια καὶ ψυχρότης, ἥτις εἰσέδυεν ἀπὸ τινων ἐτῶν μετὰ τὴν μεγάλῃς τοῦ λαοῦ μερίδος καὶ τοῦ κλήρου κατὰ τε τούτου καὶ κατὰ τῆς ἱεραρχίας ἐξέλιπε πλέον, λαὸς δὲ καὶ κληρὸς ἥδη κατενόησαν τὰ ἐκ τῆς διαστάσεως κακὰ καὶ ἦσαν οἰανδύποτε παρεννόησιν, ἡγουμένων κατὰ καθῆκον, τῶν πανιερ. μητροπολιτῶν Ἑρζεγοβίνης καὶ Βόσνης. Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Βόσνης κ. Νικόλαος Μάνδιτς ἀπῆλθεν εἰς Βιέννην πρό τινας, σὺν τέσσαρσι λαϊκοῖς πληρεξουσίοις ὅπως ὑποβάλῃ τῇ γνώσει καὶ ἐπινεύσει τῆς Α. ΚΒ. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ τὸν κοινῶς ἐκπονηθέντα κανονισμόν, οὗ γνῶσιν ἐπισήμως ἔσχε καὶ ὁ προσωρινῶς ἐξοχ. διοικητὴς Ἑρζεγοβίνης καὶ Βοσνίας Στ. Βούριαν (ἄλλοτε πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἐν Ἀθήναις). Ὁ πανιερ. μητροπολίτης σὺν τοῖς πληρεξουσίοις, τὴν τῶν κανονισμῶν κύρωσιν λαβόντες, ἐπανῆλθον τῇ 28 δεκεμβρίου λήξαντες εἰς Σεραγέβον, ὅπου πάντες ὑπεδέξαντο τού-

τους ἐν ἀγαλλιάσει χριστιανικῇ, μεταβάντες δ' εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν ἐπεσκέψαντο πάντες οἱ δυσηρεστημένοι τὸν μητροπολίτην, τυχόντες τῆς πατρικῆς εὐλογίας αὐτοῦ. Νῦν οἱ κανονισμοὶ διὰ τῆς ἀρμοδίας ὁδοῦ θέλουσιν ἀποσταλῆ πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἵνα τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως καὶ εὐλογίας αὐτῆς, διατηρουμένης οὕτως ἀπαραθραύστου τῆς τόσον ἐπιτακτικῶς ἐν τοῖς δυσχερεσι τούτοις καιροῖς ἐπιβαλλομένης χριστιανικῆς εἰρήνης καὶ γαλήνης.

Μητρόπολις Σκοπίων.—Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Σκοπίων διεβιβάσθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ θερμαὶ εὐχαριστίαι τῶν κατοίκων ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ νέου μητροπολίτου αὐτῶν πανιερ. κ. Σεβαστιανοῦ.

Μητρόπολις Ἡλιουπόλεως.—Τῷ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἡλιουπόλεως καὶ Θειατείρων κ. Ταρσίῳ, αἰτησαμένῳ, ἐπεγράφη συνοδικῶς ἵνα ἀναδιψήσῃ τοὺς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ἀρχιεπισκοπικῷ κώδικας καὶ ἀρυσθῇ τὰς σχετικὰς εἰδήσεις χάριν τῆς ὑπ' αὐτοῦ συντασσομένης «Ἱστορικῆς περιγραφῆς τῆς ἐπαρχίας Ἡλιουπόλεως».

Μέγας εὐεργέτης τῆς πόλεως Ἀμισοῦ.—Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀμασειας κ. Ἀνθίμου ὑποβαλόντος ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων συντεχνιῶν τῆς πόλεως Ἀμισοῦ ἐν γενικῇ αὐτῶν συνελεύσει διὰ ψηφίσματος ἀνεκήρυξαν ἐσχάτως τὸν ἐκ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν ἀξιότιμον κ. Χ' Δημήτριον Δζενεκίδην μέγαν εὐεργέτην τῆς κοινότητος ταύτης καὶ ἰσόδιον ἐπίτιμόν μέλος τοῦ μητροπολιτικοῦ δικαστηρίου, διὰ τὰς ἀπὸ ἐτῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένας φιλομουσίας καὶ γενναιοφρονας δωρεὰς καὶ ποικίλας ἄλλας εὐεργεσίας αὐτοῦ εἰς τε τὰ παιδευτήρια καὶ ἄλλα εὐαγῆ καθιδρύματα, καὶ ἐξαιτησαμένου ὅπως ἐκφασθῇ συνφωδὰ πόθῳ τῆς εὐεργετηθείσης κοινότητος ἡ εὐἀρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῷ φιλοστόργῳ τούτῳ τέκνῳ καὶ ἐπιδαψιλευθῶσιν αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ εὐλογίαι αὐτῆς, ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν ταύτην.

Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπὴ.—Συνελεία αἰτήσεως τῆς μοναστηριακῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως ἀπολυθῇ ἐγκύκλιος πρὸς τὰς ἱερὰς σταυροπηγιακὰς μονὰς ἐντελλομένη τοῖς ἡγουμένοις ἵνα σπεύσωσι ν' ἀποστείλωσι τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ λήξαντος ἔτους, ὥς καὶ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ ἥδη ἀρξαμένου, ἅμα δὲ

καὶ κτηματολόγιον ἀκριβὲς τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μονῆς ἕκαστος.

Καθυστερήσεις εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῶν Πατριαρχείων. — Ἐπειδὴ ἱκανοὶ τῶν ἀγίων ἀρχιερέων ἐξακολουθοῦσι καθυστεροῦντες ὀφειλὰς αὐτῶν εἰς διάφορα τμήματα τῶν Πατριαρχείων, ἐν τῇ χθесинῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἐνεκρίθη νὰ ζητηθῶσιν ἀπὸ τῶν τμημάτων τὰ προσήκοντα σημειώματα καὶ διορισθῶσιν οὕτως οἱ πρὸς εἰσπραξίν τῶν καθυστερήσεων τούτων κατὰλληλοι ἑξαρχοί.

Ἐνοριακὰ δίκαια. — Ἡ διορισθεῖσα πρὸ τεσσάρων μηνῶν τετραμελὲς ἐπιτροπεία πρὸς διάταξιν τελειωτικὴν τῶν πρὸς τὸ Πετρί-καπὶ ὁρίων τῆς συνοικίας Τζιβαλίου ὑπέβαλεν ἐγκαίρως διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς Μ. χαρτοφύλακος καὶ πατριαρχικοῦ χρονογράφου κ. Μ. Ι. Γεδεῶν τὴν ἐτυμυγορίαν αὐτῆς, καθ' ἣν ὅρια τοῦ Τζιβαλίου πρὸς τὸ Φανάριον κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ τινα κατάλογον ἐπίσημον χειρόγραφον, εἰσὶν ἡ κατέναντι τῆς πύλης τοῦ Πετρίου δίοδος, δι' ἧς ἀπήρχοντο πρὸς ὑπερορίαν ἄλλοτε οἱ κληρικοί· εἰς τὴν ἐνορίαν Τζιβαλίου, κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν, ἀνήκει τὸ λιθόκτιστον παρὰ τῷ Πετρίῳ κτῆμα τῆς μονῆς Ἰδύρων· ὅπισθεν δὲ τοῦ τείχους ὅρια τῶν δύο ἐνοριῶν τίθενται τὰ ἀντίστοιχα οἰκήματα. Ἡ ἐκθεσις ἐγένετο δεκτὴ παμψηφεί· σήμερον ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, παραπεμφθεῖσα τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίᾳ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐκλογαὶ Σταυροδρομίου. — Ἐνεκρίθη σήμερον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὅπως αἱ μέλλουσai ἐκλογαὶ τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ κοινοτικῶν ἀρχῶν γένωνται κατὰ τοὺς παλαιοὺς καταλόγους, ἅτε μὴ συνταχθέντων ἐτι τῶν νέων, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἄρτι κυρωθέντα νέον κανονισμόν.

Ἐκκλησιαστικὴ ἄφεσις. — Ὁ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν δικηγόρων κ. Κλεάνθης Παπαγιαννόπουλος, ὅστις ὡς γνωστὸν εἶχεν ὑποβληθῇ εἰς ἐπιτίμιον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν τῷ τῆς Περράμου ζητήματι πολιτείαν αὐτοῦ, ἔτυχεν ἥδη κατ' αἴτησιν αὐτοῦ, τῆς συγγνώμης καὶ ἀφέσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπέτειος ὀνόματος. — Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἤγον τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολίται Μιτυλήνης κ. Κύριλλος καὶ Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος, οὓς καὶ ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον ἡ Α. Θ. Π. οἱ σεβασμ. συνοδικοί, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολίται, τὰ μέλη τοῦ

Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγίων Τόπων καὶ πλῆθος ἄλλο ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων. Ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς αὐθήμερον καὶ τοῖς ἐορτάζουσι μητροπολίταις Κυζίκου κ. Ἀθανασίῳ καὶ Ἀδριανουπόλεως κ. Κυρίλλῳ, τῇ τρίτῃ δὲ, ἐορτῇ τοῦ ὁσίου Εὐθυμίου, συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ πανοσιολ. σκευοφύλακι τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Εὐθυμίῳ. — Ὡσαύτως αἱ πατριαρχικαὶ συγχαρητήριοι προσρήσεις διεβιδάσθησαν διὰ τοῦ ἱεροῦλ. δευτερεύοντος κ. Βενιαμὶν τοῖς τῇ 17 τοῦ μηνὸς ἐορτάζουσι κκ. Α. Σούρλα, Α. Οἰκιάδῃ, καπούκεχαγισ, Α. Γραμματοπούλῳ, βοηθῷ διερμηνεῖ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας, καὶ Α. Νέτῃ καὶ διὰ τοῦ τριτεύοντος κ. Ἱεροθέου τῷ κ. Ἀθανασίῳ Ἀποστολίδῃ, δικηγόρῳ, ἐορτάζοντι τῇ κυριακῇ. — Τοῦ ἐν Ἀντιγόνῃ ἐφησυχάζοντος παναγ. πατριάρχου πρῶν Κων)πόλεως κ. Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Νικοπόλεως ἄγοντος προχθὲς τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἐορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς. Ὁμοίως συνεχάρησαν αὐτῷ οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ καὶ ἕτεροι ἐγκριτοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. — Σήμερον δὲ, μνήμη τοῦ ἁγ. Ἀγαθαγγέλου ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Γρεβενῶν.

Ἅγιον Ὅρος — Πρὸς τοῖς ἡδὴ παρ' ἡμῶν ἀναγραφείσιν, ἐξελέγησαν ἐπίτροποι· τῆς ἱερᾶς Μονῆς **Μ. Λαύρας**· γέρων Γεράσιμος α', γέρων Ματθαῖος β' — ἀντιπρόσωπος ἐν Κερυαῖς γέρων Ἀλέξανδρος — **Σταυρονικήτα**· προηγούμενος Κοσμᾶς α', διάκονος Ἱερεμίας β', ὁ καὶ ἀντιπρόσωπος. — Πρὸ ἑξ ἡμερῶν ἀφίκετο παρ' ἡμῖν ὁ πανοσιολ. ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀρχιμκνδρίτης κ. Θεόφιλος.

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ εἰδοποιεῖ ὅτι τὴν προσεχῇ δευτέρᾳ 26 ἰανουαρίου ἀπὸ τῆς 4ης ὥρας τῆς πρωίας τουρκιστὶ ἀρχετκι ἢ διὰ δημοπρασίας ἐκποιήσεις τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων καὶ λοιπῶν πρὸς πώλησιν τοῦ ἀειμνήστου Κυζίκου κυροῦ Κωνσταντίνου. Εἰδοποιεῖ ἄμχ τοὺς τεπιστωτάς καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ὅπως οἱ μὲν πρῶτοι ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἀρμοδίως τὰς ἀπαιτήσεις των, οἱ δὲ δεῦτεροι ἐντὸς ἑξ, ὅτε γενήσεται ἡ ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας.

Ἐν τοῖς Πιτριρχείοις, τῇ 15 ἰανουαρίου 1904.

Ὁ γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς
Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ*

Ὡς καθορίζονται συγγραμμάτια τινε, δίκην ἀδεσπότων παρὰ Βρετῶν φερόμενα, διὰ τοῦ Κατάλογου τοῦ Γλυκῦ γνωρίζεται καὶ συγγραφεὺς ἄγνωστος τέως ἡμῖν· εἰς τὸ ἔτος 1794 παρὰ Βρετῶν τε καὶ Λάμπρῳ ἀναφέρεται τὸ βιβλίον ¹¹ «Ἡ Σκριπτοῦρα δόππια, ἥτοι ἡ τάξις τῶν πραγματευτῶν δικῶν κατὰστῆχων, συντεθεῖσα εἰς τὴν ἀπλὴν ἡμῶν διέλεκτον παρὰ Θωμᾶ Δημητρίου τοῦ Σιατιστέως», περὶ οὗ ὁ πρῶτος σημειοῖ¹² ὅτι ἦν ἔμπορος ἐν Βιέννῃ «καὶ ἐνησχολεῖτο καὶ εἰς φιλολογικὰ ἔργα» κρίνων τοιαῦτα τὴν «Ἰταλικὴν γραμματικὴν» (ἐν Βιέννῃ 1779 καὶ 1810), τὴν «Δόππια» ταύτην καὶ τὸν «Χειρῶνα ἔμπειρον τῆς πραγματείας» (ἐν Βιέννῃ 1793). Ὁ τοῦ Γλυκῦ Κατάλογος ὁ τοῦ 1805 δίδωσιν ἡμῖν τίτλον ἑτέρου βιβλίου, συμπληρούμενον διὰ τοῦ Κατάλογου τοῦ 1806, καθὰ δείκνυσιν τὸ διὰ κεφαλῆς διακρινόμενον μέρος· «Scrittura Doppia ridotta Sienza, ἥτοι ἡ Σκριπτοῦρα Ντόππια κατὰστημένη Ἐπιστήμη, εἰς τὸ Ἰταλικὸν ἰδίωμα, πᾶν ἀναγκαῖον εἰς τοὺς ποθοῦντας νὰ μάθωσιν ἀπ' ἐαυτοῦ τῶν, χωρὶς διδάσκαλου, ἐντελέστατα καὶ εὐκολώτατα τὴν μέθοδον τοῦ νὰ κρατῶσιν καθε λογιῆς Κατάστοιχα, — Πόνημα τοῦ ἐν πραγματευταῖς Ἐντιμωτάτου Κυρ Νικολάου Ἀναστασίου, ἀνακρινέν ὡς ἄριστον καὶ χρησιμώτατον ὑπὸ διαφόρων Γραμματικῶν Ἐφημερίδων, ἥτοι Γιορναλίων»¹³ τὸ βιβλίον ἐπωλείτο χωρὶς συγκαταβάσεως ἰταλικῶν φράσεων 62. Συμπεραίνω ὅτι τὸ τρόπιον ἢ τοῦ Θωμᾶ Δημητρίου τοῦ σιατιστέως ἢ τοῦ Βουρμαϊστέρου τοῦ τὴν Δόππιαν ἐκτυπώσαντος ἐκίνησε τὸν Γλυκὺν εἰς ἐκδοσὶν ὁμοίου βιβλίου, οὗ συντάκτης, ὥς ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὸ πρῶτον γνωρίζομενος, ἦν ὁ «κύρ Νικολῶς Ἀναστασίος», καὶ οὗτος ἔμπορος, ὡς ὁ Θωμᾶς Δημητρίου.

ἀναφέρονται πρὸς τοῦτοις, ὡς εἶδομεν, βιβλία, ὧν οἱ τίτλοι διαφόρως παρὰ Βρετῶν φερόμενοι ἀναγκάζουσιν με νὰ πιστεύω ὅτι οὐχὶ τὰ παρ' αὐτῶν κείμενα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα βιβλία τῶν αὐτῶν συγγραφέων δέον ν' ἀναζητήσωμεν· οἷον τοῦ Δαμασκηνοῦ ἱερομονάχου Παπᾶ

Παναγιωτοπούλου, τοῦ ἐκ Δημητζίνας, διδασκάλου ἐν Σμύρνῃ, κατὰ τὸν Βρετὸν, ἀναφέρεται ἐν τῷ Κατάλογῳ τοῦ Γλυκῦ τοῦ 1805 «Τὸ τέταρτον τοῦ Γαζῆ μετὰ γλωττισθὲν εἰς ἀπλὴν φράσιν» καὶ «Κανόνες τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, μετὰ τὰς ἐξηγήσεις τῶν εἰς ἀπλὴν φράσιν», τοιοῦτοι δὲ οὐ κεῖνται παρὰ Βρετῶν.

περὶ δὲ τῶν ἐκδόσεων λαϊκῶν τινῶν βιβλιαρίων, ἐξέτασιν τις θέλει δείξει ὅτι καὶ νέας τούτων, ἀγνώστους ἡμῖν, πρέπει νὰ ἱκνηλατήσωμεν· φέρω παρὰδειγμα τὴν «Κατάνυξιν» τοῦ Μαρίνου Τζάνε Μπουνιελῆ τοῦ ἐκ Ρεθύμνης τῆς Κρήτης· ὁ Σάθας, ἀρμόμενος ἐκ τοῦ Βρετοῦ¹⁴, γράφει ὅτι τὸ πόνημα τοῦτο, γράφεν πρὶν ἀναλάβῃ τὸ μοναχικὸν (ὁ Πουνιελῆς) σχῆμα, ἐξεδόθη μετὰ θάνατον τοῦ συγγραφέως παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ, τῷ 1816, ἀλλ' ὁ Ζαβίρας ἔτος ἐκτυπώσεως ἀναφέρει τὸ 1741. Ὁ τοῦ Γλυκῦ Κατάλογος ὁ τοῦ 1805 ἀναγράφει τὴν Κατάνυξιν, ἀξίαν, κατ' ἐμὲ, λόγου τινὸς ἕνεκα τῆς προταττομένης ἀφιερώσεως εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Πᾶνον καὶ Ἰωάννην Ἱερομνήμονας τοὺς ἐξ Ἰωαννίνων, περὶ ὧν ἔδει νὰ γινώσκωμεν πλείονα τῶν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου Βελοῦδου παραδεδομένων¹⁵, καθὼς καὶ περὶ τῶν δι' ἐπιγραφίαν συνδεδεμένων αὐτοῖς ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν Μαρουτζῶν καὶ Καραϊωαννῶν, ἐξ Ἰωαννίνων, τιμωμένων ἐν Βενετίᾳ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα¹⁶. Ἀναγράφων

14. Σάθας Νεοελλ. Φιλολογίας σελ. 346. Βρετοῦ Νεοελλ. Φιλολογ. Α', ἀριθμ. 127. 18 καὶ Ζαβίρας Θεάτρον ἑλλήν. σελ. 418.

15. Ἑλλήνων ὀρθοδόξων Ἀποικία ἐν Βενετίᾳ· σελ. 111 καὶ 122, καὶ ὁ Πᾶνος ἱστορεῖται διερμηνεύς τοῦ μεγάλου βεζήρου (1689) χρηματίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει, δωρησάμενος πεντακισχίλια δοκᾶτα πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐν Βενετίᾳ γυναικείου ὀρθοδόξου μοναστηρίου, δις χίλια δὲ πρὸς τὴν διὰ μουσίου καθιστόρησιν τοῦ ναοῦ τῆς κοινότητος, καὶ διηνεκῶς εὐεργετῶν τὴν ἐν Ἰωαννίνοις σχολὴν Ἐπιφανίου τοῦ Ἡγουμένου· Πᾶνος ὁ Ἱερομνήμων ἀπεβίωσεν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1692. Βελοῦδου σελ. 9 παρρητήματος τῆς Ἑλλήνων ὀρθοδόξων Ἀποικίας.

16. Ἡ τῷ 1803 εὐσεβῶς κομηθεῖσα ἐν Βενετίᾳ Ἑλένη σύζυγος μὲν Θωμᾶ Καραϊωάννου εὐπατρίδου ἐξ Ἰωαννίνων, μήτηρ δὲ Πάνου καὶ Νικολάου, γεννηθεῖσα τῷ 1723, ἦν θυγάτηρ Ἀναστασίου Μαρουτζῆ· τῷ 1770 πεντακισχίλια φλωρία σὺν τῷ συζύγῳ ἑδαπάνησε πρὸς ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων, ἐν Βενετίᾳ, καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν πτωχῶν κορασιῶν· ἡ δὲ οἰκία τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Νικολάου, ἡ ἐν Βενετίᾳ (1817) αὐδύναται νὰ ὀνομασθῇ τῷ ὄντι ἀβραμιαία, διὰ τὰς καθημερινὰς ἐλεημοσύνας καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους εὐποιίας του. Πολλὰ πτωχὰ οἰκογένηται καὶ ὄρφανὰ παῖδες οὐκ ὀλίγοι λαμβάνουσι καὶ τὴν σήμερον διὰ τῆς δαψιλοῦς δαπάνης του ὅχι μόνον τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ χριστιανικὴν παιδείαν. καὶ μάθησιν εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας δημόσια σχολεῖα, καὶ εἰς τὸ τῆς Ἑνετίας μοναστήριον τῶν ὀρθοδόξων καλογραιῶν· ἐπίσημος δὲ εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβειά του, πρὸς μείζονα ἄσκησιν τῆς ὁποίας, μετ' αἵδαν τοῦ πα-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 21—23.

11. Βρετοῦ Νεοελλ. Φιλολογίας μέρος Β' ἀριθμ. 245. Κατάλογος Γ' σπανίων βιβλίων νεοελλ. φιλολογίας, πωλουμένων παρὰ Παύλῳ Λάμπρῳ, ἀριθμ. 112.

12. Βρετοῦ, αὐτόθι, σελ. 261, στήλη 6'.

13. Γλυκῦ Κατάλογοι· σελ. 20 τοῦ 1805, σελ. 43 τοῦ Κατάλογου τοῦ 1806.

δ' αὐτὴν τῷ 1805 ἀποκλείει τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1816. Τὸ παρ' ἐμοὶ ἀντίτυπον, δυστυχῶς στερούμενον προμετωπίδος, προφάνει ἔκδοσιν ἀρχαιοτέραν τοῦ 1750.

ναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐκτίσματο καὶ δύο εὐκτηρίους οἴκους, τὸν μὲν ἐν Βενετίᾳ, τὸν δὲ ἐξω εἰς τὰ ὑποστατικά του, ἀμφοτέρους μεγαλοπρεπῶς καὶ εὐτάκτως κεκοσμημένους με ἱερὰ σκευὴ πλούσια καὶ πᾶν ἄλλο χρειῶδες» βλ. α' Ἀνέκδοτα ἀποβλέποντα τὴν ἐκ... Ἰωαννίνων... οἰκογένειαν Καραϊωάννη· ἐν Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1817, σελ. 434—436. Νικόλαος δὲ καὶ Μιχαήλ καὶ Λέων καὶ Γεώργιος καὶ Στέφανος Καραϊωάννη ἐχρημάτισαν ἐπιμεληταὶ ἢ ἐπιστάται τῆς ἑλληνικῆς ἐν Βενετίᾳ κοινότητος μετὰ τὴν ἐτῶν 1724—1755, καθὼς καὶ Λάμπρος καὶ Συμεὼν Μαρούτζι τῷ 1726 καὶ 1732 καὶ 62 καὶ 1740 καὶ Πᾶνος Μαρούτζης τῷ 1747 καὶ 1750 καὶ 61 καὶ Κωνσταντῖνος Μαρούτζης τῷ 1764. Παρὰ δὲ Βρεττῷ (Ν. Φιλ. Β', ἀριθμ. 235) ἀναφέρεται «Προσφώνημα πρὸς τὸ ἐκλαμπρότατον γένος τῶν τε Μαρουτσαίων καὶ Καραϊωαννίδων, διὰ στίχων ἱαμβικῶν», ἐκδοθὲν, εἰς 6 σελίδας, ἐν Βενετίᾳ, τῷ 1793. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ καὶ τῶν περὶ Ἱερομνημόνων Ἰωάννου καὶ Πάνου προστίθεται ἐνταῦθα ἡ προσφώνησις τοῦ Μπουναλῆ (Μαρίνου Ζάνε), χρηματίσαντος ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1659 ἐφημέριον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ἱερομνήμονας αὐτῇ:

Τοῖς Πανευγενεστάτοις Ἀρχουσι, καὶ

Ἑλλογιωτάτοις Κυρίοις

Τῷ τε ΠΑΝΩ ΙΕΡΟΜΝΗΜΟΝΙ, καὶ ΙΩΑΝΝΗ τῷ Ἀδελφῷ αὐτοῦ τοῖς ἑξ' Ἰωαννίνων

Μαρῖνος Τζάνης Μπουναλῆς τὸ χαίρειν.

Κινοῦν τὰ γλυκοκέλαδα, ἀηδόνια νὰ συρίζουν,
Τὰ ρόδα καὶ τραντάφυλλα, τοὺς κήπους νὰ μυρίζουν.
Καὶ πλείοτερον παρὰ ποτὲ, στὸν κόσμον τὰ ἐπαίνουσι,
Καὶ στήν θωριὰ τὰ ὀρέγονται, γιατί μοσκοβολοῦσι.
Κινᾷ καὶ ὁ πόθος τὴν καρδίαν, καὶ γλῶσσαν νὰ μιλήσῃ,
Καὶ μὲ πολλὴν ταπείνωσιν, ἄρχοντες νὰ τιμήσῃ.
Θωρῶ λοιπὸν τοὺς Οὐρανοὺς, καὶ χάρες δούχουν κεῖνοι,
Ἡλιον χρυσοστόλιστον, μαζὶ καὶ τὴν σελήνην.
Ἦκουσα καὶ στήν Αἴγυπτον, πῶς δὴ φορεῖς τὸν χρόνον,
Ἄνθεϊ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, γὰρ βρῶσι ἀνθρώπου μόνον.
Θωρῶ ταῖς δόξαις καὶ τιμαῖς, δὴ πρᾶγματα κρατοῦσι,
Χρυσάφι ἀσίμι καὶ ἄσφαλτα, τὸν Κόσμον κυβερνοῦσι.
Δυόνοι καὶ τὰ γλυκόγαλα, βυζιὰ τῆς μάννης πάλιν,
Μὰ κεῖνα δίδουν τοῦ παιδιοῦ, τροφὴν πολλὰ μεγάλην.
Καὶ τὸ καράβι ἐλπίδες δὴ, τ' ἄστρο καὶ τὸ τιμῶνι,
Κρατεῖ ὅταν βλέπει τοῦ γιγαλοῦ, τὴν μάχην καὶ φουσκώνει.
Δυόνοι καὶ οἱ συμβουλάτορες, ἐνὸς ποῦ διακρίνει,
Καὶ ὁπούχῃ ἐπιθυμίαν σωστὴν, νὰ κάμῃ δικαιοσύνην.
Δυόνοι τὰ μάτια καθενὸς, στὸν κύκλον τοῦ προσώπου,
Ὅπου φωτίζουν τὴν ζωὴν, πᾶσα λογὶς ἀνθρώπου.
Καὶ δύο χέρια τὸ κορμὶ, ἔχει καὶ κυβερνᾶται,
Ὅπου δουλεύουν μπιστικά, μὲ κεῖνα καὶ τιμᾶται.
Δυὸ βλέπω καὶ στήν Βενετιάν, ἀδελφία τιμημένα,
Μὲ κάθε χάριν καὶ ἀρετὴν, τετρανοστολισμένα.
Δίχως ὑπερηφάνειαν, ἔχουν τὴν πολιτείαν,
Ὅπει καὶ ἂν ἐπατήσασι, κ' ἐδῶ στήν Βενετιάν.

Οὕτω δὲ δύναται τις εἰπεῖν ὅτι τὰ ἐν τῷ Καταλόγῳ τοῦ 1805 σημειούμενα δημῶδη βιβλιόδρια ἀναφέρονται ὅχι εἰς τὸ γνωστὸν ἡμῖν ἔτος, εἰς δὲ μετακτυπώσεις

Ποῖς κάλαμος νὰ ἡμπορῇ, νὰ γράψῃ νὰ ποιήσῃ,
Ἦ ἀνθὴ τῶν χαρίτων τῶς, στὸν κόσμον νὰ τ' ἀφίσῃ,
Καὶ νὰ συνθέσῃ ὁ λογισμὸς, καὶ νὰ κινήσῃ ἡ γλῶσσα,
Τὰ ἄμετρα χαρίσματα, ὁπούχουσι τὰ τόσα.
Ταῖς ἀρεταῖς ταῖς μάθησιν, καὶ τὴν ταπεινότητην,
Τὰ πλούτη καὶ ταῖς εὐγενεῖας, τὴν πλήσια καλοσύνην.
Ὅπου γροικῶνται πανταχοῦ, κ' εἶναι μαρτυρημένοι,
Σ' ὅλους ἐπάνω εὐγενικοί, καὶ πλεῖα εὐαρεστημένοι.
Τὴν ἀρετὴν πολλάχουσι, καὶ στέκεται σιμὰ τῶς,
Καὶ σμίγουσι συβαστικά, κ' εἶναι στήν συντροφίᾳ τῶς,
Γιὰ νὰ τοῦ δίδουσι ζωὴν, χρόνους πολλοὺς νὰ τζ' ἔχῃ,
Καὶ γὰρ νὰ τὸν ἡξεύρουσι, πᾶς ἕνας ὅς κατέχῃ.
ΠΑΝΟΝ τὸν εὐγενέστατον, Κόριον ΙΕΡΟΜΝΗΜΟΝ,
Ἐπιστημονικώτατον, καὶ ἄκρον ἐλεῆμον.
Ὅπου ναι ἀγάπης ἡ τιμὴ, καὶ τύχης εἶναι ἐλπίδα,
Καὶ ξένων καταδεκτικὸς, καὶ τῶν πτωχῶν ἄδρα.
Στὴν μάθησιν τοῦ τὴν πολλὴν, βρίσκονται ἀνθρώποι λίγοι,
Καὶ πρέπει νὰ τὸν κράζουσι, τῆς πολιτείας ζῆγοι.
Ἡ ἀρεταῖς ἐτύχαινε, γὰρ τοῦτο νὰ τοῦ δώσουν,
Ἀνταμοιβὴν πολλῶν λογίων, τὸ χρέος νὰ πληρώσουν,
Ὅπουχουν εἰς τοῦ λόγου του, στὸν κόσμον καὶ τιμᾶται,
Καίχουσι πλήσια εὐχαριστιὰ, γιατί τὴν ἐμιμᾶται.
Ἄν ἤθελ' ἀλλ' ἄλλῃ μαθῇ, ἤθελ' ἀνασκεπᾶσθαι,
Τὸν Πίνδαρον ἢ Ὀμηρον, ἢ ἤθελ' ἀνασχεπᾶσθαι.
Ὅ γὰρ νὰ κράζω τοὺς σοφοὺς, νὰ πλέξουσι στεφάνι,
Καὶ νὰ τὸ θέσουν στήν κορφήν, τοῦ νέου ΙΩΑΝΝΗ.
Ὅπουχῃ τὴν ἐπιθυμίαν, κ' εἶναι ἡ ἀναστροφὴ του,
Μὲ διδασκάλους καὶ σοφοὺς, νὰ στέκῃ ἡ μάθησιν του.
Στὴν πλήσιαν τοῦ ταπεινῶν, στήν εὐγενεῖαν τιμᾶται,
Καὶ στήν σοφίαν τὴν πολλὴν, ὁπούχῃ κυβερνᾶται.
Θρησκείαν ἔχει Θεϊκὴν, καὶ στερεὰ κρατεῖ τὴν,
Καὶ τὴν φαρμακερὴν ζήλιαν, χάμαι καταπατεῖ τὴν.
Γιατὶ ξετρέχει μάθησιν, Δασκάλους σοφισμένους,
Βιβλία γὰρ συντρόφους του, καὶ ἀνθρώπους τιμημένους.
Νάχῃ Ἱερεὺς γὰρ φίλους του, μ' εὐλάβειαν ξετρέχει,
Μαζὶ καὶ ὅλαις ὀρέγεται, ταῖς ἐπιστήμας καὶ ἔχει.
Πᾶσα καρδιὰ εὐλαβητικὴ, στὸν λογισμὸν τοῦ ἐτρῶθη,
Γιατὶ ὁπου ναι τὸ νομα, ἐκεῖ καὶ ἡ χάρις ἐδόθη.
Σταῖς ἐπιστήμας ταῖς πολλὰς, καὶ ἄμετρον εὐγενεῖαν,
Σ' ἐλεημοσύναις καὶ μισθοῦς, καὶ στήν φιλοξενίαν.
Ὅπου γροικᾶται πανταχοῦ, καὶ λάμπει τὸ ὄνομα σας,
Παρακαλῶ καὶ δέομαι, καὶ ἐγὼ τῆς ἀφεντεῖς σας.
Ἐνὰ δέντρον πολλῶν χρόνων τῶρ' ἤθελε βλαστήσῃ,
Καὶ ἔκαμε καὶ ἄγαμους καρπούς, στὸν Κόσμον νὰ τζ' ἀφίσῃ.
Καὶ ἔχει τὰ φύλλα κύτρινα, λίγα καὶ μαραμένα,
Δίχως ἀνάτρεξες νεροῦ, καὶ τεταπεινωμένα.
Μὰ δύο λουλούδια καὶ καρπούς, στοῦτο τὸ δέντρον βάνω,
Κόριον Ἐντιμώτατον, ΙΕΡΟΜΝΗΜΟΝΙ ΠΑΝΩ.
Καὶ ΙΩΑΝΝΗΝ τὸν σοφόν, καὶ μουσοκοσμημένον,
Τὸν ἄξιον καὶ παινετὸν, καὶ τὸν χαριτωμένον.
Ἀρχοντες διακριτικοί, κλεινῶν Ἰωαννίνων,
Καὶ στόλησις καὶ μίμησις, τῶν σοφιστῶν Ἑλλήνων.

ὄχι πολὺ παλαιά, δὴλον οὖν ἐγένοντο μικρὰ πρὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος. Ὁ δὲ παρέρχόμενος χρόνος διδάξει πάντως ἡμᾶς καὶ περὶ βιβλίων τινῶν διδακτικῶν ἢ λειτουργικῶν τίνες ἔχουσιν ἐκδότας ἢ συγγραφεῖς, ὡς ἡ «Καλλιγραφία Παιζογραφικὴ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ὠφελιμωτάτη πρὸς χρῆσιν τῶν ἐλληνικῶν σχολείων» ἐν Βενετίᾳ, εἰς ἐλληνικὴν καὶ λατινικὴν ἐκτυπωθεῖσα· διδάξει δ' ἡμᾶς ὁ χρόνος εἰς τίνα δῆθεν διάταξιν ὕλης αἱ διακρίσεις αἱ ἐν τοῖς τίτλοις ἀναφέρονται· λόγου χάριν· ἀναφέρων ὁ Κατάλογος «Ὡρολόγιον μέγα εἰς τέταρτον, τὸ λεγόμενον τῆς Βλαχίας» προστίθῃ καὶ «Ἐτερον μικρόν, μετὰ νέας προσθήκης τῆς Ἀκολουθίας τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τοῦ ἐτέρου Παρχκλητικοῦ Κανόνος τῆς Θεοτόκου», οὐ σημειῶν ἔτος καὶ τόπον ἐκδόσεως. Ἐπίσης ἀγνοῶ τίνας ἔργον ἐστὶν ἡ «Τροχοειδὴς Καταγραφή εἰς εὗρεσιν Παντοτεινῶν τῶν Πασχάλων, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀναγκαίων» καίπερ εἰκάζων ὅτι περὶ τὰ τοιαῦτα ἡσχολεῖτο Ἰωάννης Γκαλινᾶς ὁ ἐκ Κρήτης, καὶ πρὸ αὐτοῦ Ἑμμανουὴλ Γλυζούνης ὁ ἐκ Χίου. Τίνα δὲ διζίρεσιν, ἀναίρεσιν, ἢ καταστροφῇ ὕλης εἰσήγαγεν εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία τὸ τυπογραφεῖον Γλυκῦ, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Βενετίας ἐλληνικὰ τυπογραφεῖα ἀνάγκη ἵνα γινώσκωμεν, οὐδ' αὖτως ἀγνοοῦντες καὶ ὅτι οἱ διορθωταὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων βιβλίων ἦσαν ἀνθρώποι παιδείας ἱερᾶς τε καὶ τῆς θύραθεν κάτοχοι. Εἰς τὸ στοιχεῖον Σ ἀναγράφεται «Συνταγματικὸν μέγα, περιέχον Κανόνες, καὶ Εὐχὰς, καὶ Πασχάλιον Αἰώ-

νιον, μετὰ τοῦ Σεληνοδρομίου καὶ Μηνολογίου» — καὶ «Συλλογὴ διαφόρων Ἀκολουθιῶν καὶ εὐχῶν τοῦ Εὐχολογίου, ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων». Τοῦ πρώτου τῶν βιβλίων τούτων ὁ τοῦ Βρετοῦ κατάλογος ἔτος ἐκδόσεως ἀναγράφει τὸ 1681, διδούς ἡμῖν τὴν γνώσιν τίτλου μακροτάτου, ἀφ' οὗ λείπει ἡ λέξις «μέγα», ἀλλὰ φρονῶ ὅτι, πρῶτον μὲν ἐν καταλόγῳ βιβλιομετρικῷ οὐδέποτε ἤθελεν ἀναγραφῇ βιβλίον ἐκδεδομένον ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ὅλα ἔτη πρὸ τοῦ Καταλόγου, ἢ δ' ἀναφερομένη δευτέρα, τρίτη, πέμπτη ἴσως, ἐκδοσίς ἄλλους ἔσχε τοὺς διορθωτάς καὶ πιθανῶς ἄλλην διάταξιν ὕλης· δεύτερον δ' ὅτι ἡ λέξις «μέγα» δείκνυσιν φανερώς ὅτι καὶ μικρὸν ἐκυκλοφόρει τότε παρὰ τῷ λαῷ Συνταγματικὸν τοιοῦτό· τοῦτ' αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ Ο στοιχείῳ «Οἶκων τῆς Θεοτόκου εἰς ἀπλὴν φράσιν» βιβλίον τοιοῦτο γνωστὸν τὸ ἐν ἔτει 1695 ἐκδοθὲν ἐν Βενετίᾳ, παρὰ Νικολάῳ Σάρῳ, ἔργον δὲ Μελετίου Καλλονᾶ ἱερομονάχου τοῦ κρητός· ἀλλ' ἢ ἡ ἐκδοσίς ἐστι νέα, ἢ τινος ἐτέρου λογίου Ἕλληνας ἔργον· διότι φρονῶ ὅτι μετὰ τῶν ἐλληνικῶν ἐν Βενετίᾳ τυπογραφείων ὑπῆρχεν ἀνταγωνισμὸς τις, ἕκαστον δ' ἔπεινε πρὸς ἐκδοσὶν ἀναγνωστικῶν καὶ λειτουργικῶν καὶ ἐποικοδομητικῶν ἐν ἡθεσί τε χριστιανικοῖς καὶ δόγμασι βιβλίων, καλλιτέρων τῶν ἐκδεδομένων· φέρ' εἰπεῖν ὁ Κατάλογος τοῦ Γλυκῦ σημειοὶ ἐν τῷ στοιχείῳ Ε τὸ βιβλίον «Ἐπίσκεψις Πνευματικῆς αὐξηθείσας μετὰ τινων Εὐχῶν», βιβλίον δὲ τίτλον ἔχοντα τοιοῦτον, οὐκ ὀλιγοσέλιδα, ἀναγράφονται παρὰ Παύλῳ Λάμπρῳ¹⁷ δύο, τὸ μὲν παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ, τῷ 1780, ἐκ σελίδων 143 εἰς σχῆμα δωδέκκτον, μετὰ τῆς προσθήκης «ἤδη μετατυπωθεῖσα καὶ ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα», τὸ δὲ παρὰ τῷ Ἀντωνίῳ Βόρτολι, τῷ 1781, ἐκ σελίδων 136 εἰς σχῆμα δέκκτον ἕκτον, μακρότερον τοῦ προτέρου τίτλον φέρον· ἀλλ' ἐν οὐδετέρῳ φέρεται ἢ προσθήκη τῆς αὐξησεως «μετὰ τινων Εὐχῶν»· φρονῶ λοιπὸν ὅτι, μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τὴν παρὰ Γλυκεῖ, τὸ τυπογραφεῖον Βόρτολι νέαν ἐκδοσὶν ἐποίησάτο. Εἰς τὸ Α στοιχεῖον εὗρισκω βιβλίον μικρὸν ἐπιγραφόμενον «Λόγοι Παρχκλητικοὶ εἰς τὴν Θεοτόκον Μαρίαν» ἀγνώστου συγγραφέως, τιμώμενον 10 σολιδίων· ἦν ἄρα μικρόν, καθὼς καὶ ἡ «μετὰ τινων Εὐχῶν αὐξηθείσας Ἐπίσκεψις Πνευματικῆς», διότι καὶ αὕτη σημειοῦται τιμωμένη ἐνός φράγκου.

Τὸ τυπογραφεῖον Γλυκῦ ἐξετύπου καὶ «εἰκόνας μιτοχρωματισμένας» διότι ὁ Κατάλογος ἀναφέρει ἐκδοσὶν Εὐαγγελίου «διωρθωμένου εἰς πολλὰ ἑλλειπῆ, μετὰ Κανόνι καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου. Νο-

17. Κατάλογος Γ', ἀριθμ. 70. Καταλ. Β', ἀρ. 75.

Λαμπρῶν γονέων γέννημα, καὶ πανευπρεπεστάτων,
Δικαίων Μαθηματικῶν, Σοφῶν τιμιωτάτων.
Δέομαι καὶ παρακαλῶ, τοὺς στίχους νὰ δεχθῆτε,
Μὲ σπλάγχχνος νὰ τοὺς πιάσετε, καὶ οἱ δύο νὰ τοὺς ἰδῆτε.
Καὶ προσκαλῶ τὴν ἄπειρον, κ' ἔξακουστέην σας γνώσι,
Ἄν εἶναι στίχοι χαμηλοὶ, συμπάθιο νὰ μοῦ δώση.
Ὅτι πολλὰναι ἰδιωτικοί, καὶ κακοσυνθεμένοι,
Στὴν γλῶσσαν τῶν Ρεθύμνιων, καὶ Κρητικῶν γραμμένοι.
Χάρισμα τέτοιον πτωχικόν, δὲν ἔπρεπε νὰ δώσω,
Σὲ τέτοιους Μαθηματικούς, οὔτε νὰ φανερώσω.
Εἴν' ἄμετροι σταῖς συλλαβαῖς, καὶ οὐδὲ σωστὰ βαλμένοι,
Ἄμ' εἶναι εὐλαβητικοί, καὶ λίγο λυπημένοι.
Πρῶτος διηγᾶται ὁ νεκρὸς, μὲ τὴν ψυχὴν του μόνος,
Καὶ περὶ τελειώσεως, τοῦ μέλλοντος αἵωνος.
Δεύτερον περὶ κρίσεως, καὶ περὶ Παραδείσου,
Ὅπου ἡ ἁγίας σας ψυχᾶς, θέλουν νὰ κατοικήσουν.
Τρίτον περὶ κολάσεως, καὶ τούτην νὰ μὴ δοῦσι,
Μόνον τὴν δόξαν τ' Οὐρανοῦ, ὁμάδι νὰ χαροῦσι.
Μὴν εἶναι εἰς περιφάνειαν, οἱ στίχοι οἱ ἐδικοί μου,
Καὶ σφραγισμένους στὴν καρδίαν, σὰς ἔχουν οἱ ἀδελφοί μου.
Καὶ ὅζω ἀπὸ τοῦτο γράφομαι, φίλος καὶ δουλευτής σας,
Καὶ ἀφιερώνω τὸ κορμὶ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σας.

ταρᾶ» εἶδον δ' ἐγὼ ἐν ἀγιορειτικῇ τινι βιβλιοθήκῃ¹⁸ καὶ Εὐχολόγιον, ἐκδομένον παρὰ Γλυκεῖ, μὴ σημειοῦν ἔτος ἐκτυπώσεως, φέρον δὲ τίτλον χαρκατὸν, ἀριθμοῦν 476 φύλλα εἰς σχῆμα μέγα τέταρτον, ἐν τέλει φέρον λέξεις «Τέλος τοῦ πρώτου μέρους»· ἡ προμετωπίς παρίστησι θυρεὸν ποικιλλόμενον δι' ἀγγέλων ἐννέα ἢ δέκα ἱπταμένων ἀνωθεν δύο ἐρωτιδέων, ἐπάνωθεν δὲ πάντων φερομένου τοῦ Σωτῆρος.

§

Ἀ κατὰ περὶ τῆς τοῦ Γλυκεῖ τυπογραφίας εἵπομεν, ἀλλὰ τὸ καθίδρυμα τοῦ ἀνδρός, τὸ τοσούτῳ συντελέσαν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἔστιν ἄξιον ἵνα τύχη πλήρους καὶ ἐκτενοῦς ἱστορίας, ὥς καὶ τὰ τοῦ Νικολάου Σάρου καὶ Δημητρίου Θεοδοσίου¹⁹ τυπογραφεία. Ἡ ἐν μοναστηριακῇ καὶ σχολικῇ παρ' ἡμῖν βιβλιοθήκῃ ἀνασκαφῇ περριμμένων ἐκδόσεων βενετικῶν τυπογραφείων, ἐκδόσεων, ὧν ἀρκετὸν ἡμῖν ἐὰν ἐς δεῦρο σώζωνται καὶ προμετωπίδες μόναι, ἔστι καὶ δυνατὴ καὶ ἀπαρτίτως πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱστορίας αὐτῶν, δυναμένης οὕτω ἵνα ἔλθῃ πρὸς συμπλήρωσιν κενῶν, ἢ τέως ἀγνώστων ἢ παρὰ τῶν κειμένων τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τῆς ἱστορίας τῶν σχολείων, τῆς βιογραφίας πολλῶν λογίων κληρικῶν ἢ λαϊκῶν, τῆς ἱστορίας οἰκογενειῶν ἐπιφανῶν, ἢ προστατῶν ἐκπαίδευτικῶν ἢ φιλανθρωπικῶν ἐν Ἀνατολῇ ἢ καὶ τῇ Δύσει ἐλληνικῶν καθιδρυμάτων· φέρω παρὰδειγμα τοῦ λόγου μου τούτου βιβλίον ἀναφερόμενον εἰς τὸν ἱατρὸν Ἀποστόλον Ράσπιν, ὃπερ ἐδωρησάμην πρὸ εἰκοσιπενταετίας τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς τῶν ἐλλήνων· ἐξεδόθη παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ, τῷ 1680 καὶ ἐπιγράφεται «Ἐλικῶνος ἀνθ' ἐπὶ τῇ πολυθρυσίᾳ καὶ ἐπιφανείᾳ τῃ δαφνοστεφηφορίᾳ τοῦ ἐξοχωτάτου καὶ λογιωτάτου κυρίου Ἀποστόλου Ράσπιν τοῦ Βυζαντίου, ὅτε ὑπὸ τῶν ἐν τῷ τοῦ Πατριάρχου ἀρχιεπισκόπου προκρίτων διδασκάλων ἀξιωματικῶν φιλόσοφος καὶ ἱατρὸς ἀνηγορεύθη, τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ σοφωτάτῃ κυρίᾳ κυρίᾳ Δομνῇ Ρωξάνῃ Σκαρλάτου ταπεινῶς ἀφιερωνέντα παρὰ Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Τυπάλδου Κεφαλληνίως»· διότι τὸ βιβλίον τοῦτο, συγκείμενον ἐξ 29 σελίδων εἰς σχῆμα τέταρτον, περιέχει, μετὰ τὴν προσφώνησιν, ἐπίγραμμα τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς τὴν Ρωξάνην ἄτεχνον, εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίγραμμα Νικολάου Βουδουλίου ἱατροσοφιστοῦ, εἰς τὴν δαφνοστεφηφορίαν Ἀποστόλου τοῦ

18. ἂν μὴ ἀπατώμαι, τῇ τοῦ Βατοπεδίου.

19. κατωτέρω συναντήσομεν τῷ Θεοδοσίῳ, συγγενεῖ Μαρούτζαϊς καὶ Καραϊωάνναϊς ὄντι.

Ράσπιν ἐπίγραμμα Φραγκίσκου ἱερέως τοῦ Μηνιάτη, εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίγραμμα δύο Γεωργίου διακόνου τοῦ Σουγδουρῆ, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, δύο Νικολάου Βουδουλίου, τρία Ἀργυροῦ Βερναρδῆ τοῦ ἀθηναίου, ἐν τετραστίχον Γεωργίου Ὁφειμάχου τοῦ ἐκ Κερκύρας, ἔλλογιον Ματθαίου ἱεροκήρυκος Τυπάλδου, ἀγυμνασιάρχου παρὰ Γραικοῖς Ἐνετίησιν) ὡς ἐπιγράφει ἑαυτὸν οἰωνισμῶς τῇ Ἑλλάδι Νικολάου Βενετάνδου, ρήτορος· ἔλλογιον Ἀνδρέου Λικινίου, ἱατροφιλοσόφου· ἔλλογιον εἰς τὸν Ράσπιν Γεωργίου Βυζαντίου, ἱατροφιλοσόφου· εἰς τὸν αὐτὸν Ἀργυροῦ Βερναρδῆ τοῦ ἀθηναίου δύο· τέσσαρα, τέλος, εἰς τὸν Ράσπιν Βερβολομαίου ἱεροκήρυκος Στροπούλου τοῦ κρητός. Οὕτως, ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου βιβλιαρίου μανθάνομεν ὀνόματα λογίων, ὧν οὔτε Σῆθης, οὔτε Δημητράκοπουλος, οὔτε Ζαβίρας ἐμνήσθη. Ἰσως Ἰωάννης Βαπτιστῆς ὁ Τυπάλδος ἐστὶν ὁ παρὰ Σάθ²⁰ Ἰωάννης Ἀνδρέα Τυπάλδος· ἀγνώστοι δὲ τέως ὡς στιχοῦργοι καὶ γινώσται τοῦ Ἑλλήνος λόγου παρίστανται νῦν καὶ ἐπιγραμματοποιοὶ Φραγκίσκος ὁ Μηνιάτης, πατήρ τοῦ περιφανοῦς ἱεροκήρυκος Ἡλία, Ματθαῖος Τυπάλδος, ὁ μετέπειτα, θεία παραχωρήσει, κακομελέτιος ὁ Φιλαδελφεύς²¹, Νικόλαος Βενετάνδος, ὁ ρήτωρ, Γεώργιος Βυζαντίος, ὁ ἱατροφιλόσοφος, καὶ Βερβολομαῖος Σιρόπουλος, ἐκ Κρήτης, οὗ μόνον τὸν ὄνομα σημειοῖ ψιλόν

20. Νεοελλ. Φιλολογίας σελ. 404.

21. τὰ περὶ Μελετίου κατ' ἑκτάσιν παρὰ Βελουδῆ· (Ἑλλήνων Ἀποκρίαι σελ. 76-88· καὶ ἐν τοῖς ἐκδοθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1873 ἐν Βενετίᾳ Χρυσοβούλλαις καὶ Γράμμασιν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Φιλαδελφεύς μητροπολίτας· σελ. 53-78) καὶ Βεντότῃ Συμπλήρωμα Ἐκκλησιαστ. Ἱστορίας τοῦ Μελετίου (ἦτοι τόμου Δ' αὐτῆς) σελ. 264 κ. ἐξ. Εἰς τὸν ἀλιτήριον Τυπάλδον τὸν Μελετίον προσφωνεῖ Νικόλαος ὁ Γλυκεὺς τὸ ἐπιμελεῖς Μιχαὴλ ἱερέως τοῦ Μήτρου, τοῦ μετὰ ταῦτα μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μελετίου, (ἀναλώμασι καὶ δαπάναις ἀφειδέσι Νικολάου Γλυκεῶς), ἐκδοθὲν τῷ 1686 Εὐαγγέλιον, ἀποκαλὼν τὸν Μελετίον «ἀστέρα τηλαυγέστατον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καθολικὴν πηγὴν τῆς εὐαγγελικῆς ἀνοθεύτου διδασκαλίας» κλπ. Διέβριος δὲ Κολλέτης, ἱερεὺς, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν, προσφωνῶν τὰ ἐν Βενετίᾳ (τύποις Ἀντωνίου Βόρτολι, καθὰ τὸ προτιταγμένον μονόγραμμα δείκνυσιν) ἐκδοθέντα τῷ 1708 «Ἀνθ' ἐλαθείας» τῷ Τυπάλδῳ, ἀρχιδιδασκάλῳ χρηματίσαντι (1677-1680 καὶ ; . . .) τοῦ ἐν Βενετίᾳ Φλαγγινιανοῦ φροντιστηρίου, καλεῖ αὐτὸν «τῆς ἀρχιερωσύνης στολισμὸν», ἐπίσης δὲ ὁ τῷ δεσπότη αὐτοῦ πιθανῶς «ἐναλίγκιος ἄντην» Ἰωάννης Βούλγαρις, κερκυραῖος, ἀρχιδιάκονος τοῦ Μελετίου, ἐν ἁσματι λυρικοῦ, καθὼς ἐπιγράφει, ὀνομάζει τὸν κακομελέτιον «ἐμψυχον λύραν, ὅπου τὸ θεῖον Πνεῦμα μετὰ χρυσὸν τοῦ ρεῦμα στήν πλάκα τῆς καρδίας, ποῦ δὲν εἶν' ἑστῆρα· γράφει οὐράνιον νόμον μιᾶς μουσικῆς, ποῦ τὸν Θεὸν εὐφραίνει» κλπ. Καλακίστατα δ' ἐγκωμιάζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ Φραγκίσκος ὁ Γεράδος (ἐκ Κρήτης), Ἐκτωρ ὁ Σουγδῶρος (Ζακύνθος, συγγενὴς Ἰσως τοῦ ἀγίου Διονυσίου τοῦ νέου), καὶ Ἐμμανουὴλ Κουερίνης ὁ ἐκ Ζακύνθου.

ὁ Ἰωάννης Βελούδης²², διότι ἐχρημάτισεν ἱεροκήρυξ καὶ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν ἐν Βενε-
τίας ἐλλήνων ὀρθοδόξων ἀπὸ τοῦ 1678—1680. Ὁμοί-
α τῶ βιβλίῳ τούτῳ ἀναφέρονται καὶ ἕτερα ἐκδοθέντα
ἐπὶ διδασκαρικαῖς ἀναγορεύσεσι, κυρίως ἱατρῶν, ἢ
ἐπὶ τισὶ γεγονόσι θλιβεροῖς ἢ χαρμωύνοισι· ἀλλὰ τού-
των γινώσκωμεν ὀλίγιστα. Καὶ ὅμως ἀποτελοῦσι πη-
γὰς σπουδαίας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας²³, πολλὰ
δ' ἐξ αὐτῶν ἄξιον λόγου μανθάνομεν.

Λόγος ἐξετάσεως σπουδαιότατος, τό γ' εἰς ἡμᾶς
ἦκον, τῶν λειτουργικῶν βιβλίων ἐστὶν ὁ τῆς προσφω-
νήσεως αὐτῶν εἰς ἱεράρχας τῆς Ἀνατολικῆς Ἑκκλη-
σίας, ἐπὶ συνέσει πολιτικῇ καὶ τῇ τοῦ ποιμαίνειν ἐπι-
στήμῃ διακριθέντας, ἵνα διὰ τῶν ἐν αὐταῖς ὑπὸ τῶν
ἐκδοτῶν, τῶν διορθωτῶν καὶ τῶν συγγραφέων λεγο-
μένων δυνηθῶμεν νὰ συμπληρώσωμεν τὰς περὶ αὐτῶν
βιογραφικὰς εἰδήσεις· ὑπ' ὅψιν μου ἔχω τὴν λεγομέ-
νην κοινῶς Πενθέκτην, ἣς ἡ ἐκδοσις τοῦ 1777, φέρου-
τα τίτλον, ὃν βλέπομεν καὶ παρὰ Βρετῶ²⁴, προσφω-
νεῖται Γερασίμῳ Κυζίκου τῷ Χρυσόσκουλαίῳ²⁵, βλα-

στῷ διαπρέπει τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἥτις ἐπὶ δύο
σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας διέπρεψε παρ' ἡμῖν ἐν τῇ
διοικήσει τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ ἧς ἐποιήσαμην
ἄλλοτε μνείαν²⁶ τὴν δέουσιν.

Ἄν ἡμῖν λόγος ἱστορικός ἐπιβάλλῃ τὴν ἐξέτασιν τῶν
τε ἱερῶν καὶ τῶν θύραθεν βιβλίων διὰ τοῦτό τε καὶ
διὰ τὴν γνῶσιν τῶν ἐκδόσεων, ἵνα μάθωμεν ὀνόματά
τε τῶν διορθωτῶν καὶ τὴν φιλαναγνωσίαν τῶν ἡμε-
τέρων, ἥτις ἠγάγκαζε τὰ τυπογραφεῖα πρὸς ἐκδόσεις
ἐπανειλημμένους²⁷, ὑπάρχουσι καὶ βιβλία, ἐξ ὧν μνη-
θάνομεν εἰδήσεις οὐσιωδেষτάτας, ὅς ἄλλως τε ἠθέλο-
μεν ἀγνοεῖ. Αἱ ἐκδόσεις τοῦ λεγομένου κοινῶς Ἐπι-
στολαρίου, γενομένης ὑπὸ τῶν τριῶν τυπογραφείων,
διεκρίνοντο ἐπὶ προσθήκαις σπουδαίαις, εἰδήσεσι δια-
φερούσαις τοῖς φιλόστοις, οἷας εἶδον ἐν ἐκδόσει τοῦ
1785, χρησίμῳ μοί ποτε γενομένη²⁸.

(ἔπεται συνέχεια).

δ μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ὑποκειμένου, τοῦ διαπρέψαντος παρὰ τῇ κοινῇ μητρὶ ἡμῶν,
ἁγία τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἑκκλησία, δίκην φωσφόρου φω-
στῆρος, διὰ τῶν ὧν κατέβαλεν εἰς αὐτὴν συμπεριωδῶν ἀκνῶν
κόπων, καὶ θεαρέστων δουλεύσεων καὶ ὑπουργιῶν, καὶ διὰ τῶν
θεοδότων αὐτῆς ἀρετῶν καὶ ἐμφύτων προτερημάτων, μεθ' ὧν
πάντοτε, μάλα εἰκότως, τὰς τυχοῦσας πάσας ἐκκλησιαστικὰς
τε καὶ πολιτικὰς ὑποθέσεις*, καλῶς τε ἅμα, καὶ λίαν
βαθυφρόνως διοικήσασα, ἑκατέρων τῶν μερῶν τὰ δίκαια, θεῶ
τε καὶ ἀνθρώποινα, ἀεὶ ἀνυποστόλως, καὶ ἀπροσωπολήπτως συ-
νετήρησεν. Πρέπει δὲ νὰ γινώσκῃ ὁ φιλόστοιχος ὅτι ὑπογράφει τὴν
ἀφιέρωσιν τῆς «Ἐδομαδαρίας» ἢ «Πενθέκτης» **ἱκέτης ἐλά-
χιτος Π. Μ. Σ.** (=πρωτοσύγκελλος Ματθαῖος Σιναιτῆς,
ὅστις βλαστὸς ἦν τῆς Κρήτης. Σημειώσαί μοι δ' ὅτι Γεράσιμος
ὁ Κυζίκου Κρήτης ἦν μητροπολίτης). Τῷ Π. Μ. Σ. συναντή-
σομεν καὶ κατωτέρω.

26. Γεράσιμος Κυζίκου ὁ Χρυσόσκουλαῖος· ἐν τόμῳ Γ'
«Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» σελ. 793—795.

27. γινώσκω ἐκδοτὴν τοῦ Ἐκλογίου, τρυφῶντι βίῳ ἁγίων
κατὰ μεταφράσιν Ἀγαπίου Λάνδου, (διὰ δαπάνης Νικολάου
Γλυκεῖως) τῷ 1679, μὴ σημειοῦσαν ὄνομα διορθωτοῦ· ἐκδοσὶν
τῶν Λειτουργικῶν Χρυσόστομου, Βασιλείου καὶ τῶν προηγα-
σμένων, παρὰ Γλυκεῖ, τῷ 1781, σὺν εὐχαῖς τισὶν ἐν τῷ τέ-
λει, κτλ. Ἑτέρα δὲ βιβλία λειτουργικὰ ἀποτελέσουσιν ἀντικεί-
μενον μακροτάτου λόγου ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ, τοσοῦτον ἀναγκαιο-
τάτη νῦν, ὅτε, ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Κωνσταντίου
τοῦ ἀπὸ Σιναίου διατυπωθεῖσα λαμπρῶς, ἡ μέριμνα τῆς
Μ. Ἑκκλησίας περὶ διορθώσεως ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων παρί-
σταται περιβληθεῖσα μορφήν εὐδίωνον ἐπὶ τοῦ παναγιωτάτου
οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωακείμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονί-
κης ἐν τε τῇ πρώτῃ καὶ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἱερατείᾳ ταύτῃ.

28. βλέπε τὸ ἄρθρον μου Οἱ κοσμικοὶ τίτλοι καὶ αἱ τιμαὶ
τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐν «Ἑκκλησ. Ἀληθείᾳ» ἰδίως
σελίδα 87 τοῦ Κ' τόμου.

22. Ἑλλήνων Ἀποικίας σελ. 171.

23. γνωστὰ βεβαίως εἰσὶ τὰ Ἱατρικὰ Ποιήματα Δημητρίου
Καρακάση, ἱατροῦ, τύποις Γεωργίου Βεντότη, ἐν Βιέννῃ τῷ
1795 ἐκδοθέντα, μετὰ λατινιστὴν γενομένης ὑπ' αὐτοῦ μετα-
φράσεως. Κωνσταντῖνος ὁ Σάθας, ἱκανὰ γράφων περὶ Καρα-
κάση, κατὰ μεταγραφὴν ἐκ τῆς «Νέας Ἑλλάδος» τοῦ Ζαβέρα,
δίδωσιν ἀναγραφὴν τῶν περιεχομένων, ἐξ ἧς ὁ φιλόστοιχος ἐλά-
χιςτὰ μανθάνει, δέον δὲ ν' ἀναγνῶ τὸ τοῦ Καρακάση βιβλίον·
ἐν τῇ σελίδι 234 φέρεται «γαμήλιον εἰδύλλιον» οὗ Σάθας ποιεῖ-
ται μνείαν οὕτως· αἰεὶ Ἰωάννην Ἀποστολίδην Αἰτωλὸν τὸν
καθηγητήν· Νεοελλ. Φιλολ. σελ. 561. Τὸ εἰδύλλιον ἀναγινω-
σκόμενον μανθάνει ἡμᾶς ὅτι ὁ αἰτωλὸς Ἰωάννης Ἀποστολίδης
ἐσπούδασεν ἐν Σμύρνῃ καὶ ἦν διδάσκαλος ἐν Κοζάνῃ, ὅπου καὶ
ἐνυμφεύθη. Ὁ μελετῶν τὸ βιβλίον εὕρσκει ὅτι Σκαρλάτος ὁ
Γραιτζῆνος, μέγας ὢν βεσιτάρχης Βλαχίας, ὃν ὁ Κ. Ν. Σάθας
ἀνεδείξεν ἰδρυτὴν πηγῆς, ἦν ἀπλῶς ἐπιστάτης τῆς ὑπὸ Νικο-
λάου Μαυρογένους οἰκοδομηθείσης· ὅτι διέπρεπεν ἐπ' αὐτοῦ
Κωνσταντῖνος Μιχαήλ ὁ ἐκ Σιατίστης, εἰδήμων πολλῶν γλωσ-
σῶν, ἀποθανὼν τεσσαρακοντούτης ἐν Βουκουρεστίῳ κλπ.

24. Νεοελλ. Φιλ. Α', ἀρ. 242 καὶ 277 ὑπὸ τίτλον «Ἐδο-
μαδαρία», οἷον δίδωσιν ἡμῖν ὁ τοῦ Γλυκεῖ κατάλογος τῷ 1805,
παρ' ᾧ σημειοῦται τὸ βιβλίον τιμώμενον **ὀγδοήκοντα ὀκτὼ
δράκμων!!!**

25. ἰδοὺ, λόγου χάριν, μικρὸν ἀπόσπασμα τῆς προσφωνή-
σεως. οὗ χρήζομεν· «ἢ κρεῖττον εἰπεῖν ἀμφοτέρω (εὐγνωμο-
σύνης αἰσθημα καὶ φιλία ἅμα) ὑπέκκυσαν τὸ πρὸς αὐτὴν·
ἀδιάλειπτον σέβας μου καὶ μὲ ἐπρακίνησαν νὰ ἀφιερῶσω τὴν
δε τὴν Βίβλον εἰς τὸ πανίερον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς ὄνομα, βου-
λόμενος οἶονεὶ στήλῃν τινὰ ἐγκαταλεῖψαι αὐτὴν τοῖς μεταγε-
νεστέροις, εἰς ἄληκτον ἀνάμνησιν τῆς ἀξιοῦτος τοῦ ὑμετέρου

* τὴν πανιερότητα αὐτῆς δὴλὰ γε δὴ.

** τυπογρ. λάθος, ὅ οὐ διώρθωσα.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἱερᾶς Μ. Λαύρας*

11

Πατριάρχου Νεοφύτου.

Ὁσιώτατοι πατέρες τῆς κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὄρος τοῦ Ἀθωῖος ἱερᾶς καὶ σεβασμίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς καὶ στυροπηγικῆς μονῆς τῆς Λαύρας κ.τ.λ. Ἰδοὺ ὅπου πέμπεται εἰς τὸ μοναστήριόν σας δι' ὑψηλοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ ἐξόριστος μοναστήρ μπέντι¹ ὁ παναγιώτατος πατριάρχης πρῶην Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ σελλειτουργὸς κύριος Προκόπιος, περὶ οὗ ἐντελλόμεθα τῇ ὁσιότητι σας διὰ τῆς παρούσης ὁποῦ, φυλαττόμενος παρ' ὑμῶν ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου σας τούτου με' ἀγρυπνῶν προσοχὴν, κατὰ τὸν ρηθέντα προσκυνητὸν ὁρισμόν, κατὰ τὰ ἄλλα νὰ ἔχη παρὰ πάντων ὑμῶν τὴν καθήκουσαν τιμὴν καὶ φιλοφροσύνην καὶ νὰ ἀποδίδῃτε πρὸς τὴν παναγιότητά του ὅλον τὸ προσήκον σέβας καὶ δεξιῶσιν, ὅστις ἔχει καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ἄδειαν εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου σας τούτου· λοιπὸν ὅσην προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχητε διὰ τὴν φύλαξιν τῆς παναγιότητός του ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου τούτου, ἄλλη, τὴν ἐπιμέλειαν ὀφείλετε νὰ φυλάττειτε διὰ νὰ μὴ γίνῃ καμμία π.ε.κτροπὴ εἰς τὸ καθῆκον σέβας ἐκ μέρους σας πρὸς τὴν παναγιότητά του, ὄντες βέβαιοι ὅτι ἂν παρορθῇ κατὰ τι ἢ ἡ ἀκριβοῦς φύλαξις, ἢ τὸ προσήκον σέβας θέλετε ἐλκύσει κατεπάνω σας τὴν παρ' ἡμῶν ἀγανάκτησιν ἀπροκαίματίστως, καὶ θέλετε μετανοεῖ ἀνωφελῶς με' μεγάλην σας βλάβην καὶ ζημίαν. Γενέσθω λοιπὸν ὡς γράφομεν, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως.

αψθ', μαίου ιδ'.

† Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως
καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν.

12

Πατριάρχου Νεοφύτου.

Ὁσιώτατοι πρῶχοιτοι πατέρες τῆς ἐν τῷ ἀγιώνυμῳ Ὄρει τοῦ Ἀθω ἱερᾶς μονῆς μεγίστης Λαύρας κ.λ.π. Ἰδόντες τὰ ἤδη ἀποσταλέντα γράμματά σας πρὸς τοὺς συγκοινοβιότας σας πατέρας, ἔτι διχτρίβειν αὐτοὺς ὑποτιθεμένους ὑμᾶς ἐνταῦθα, ἐγνωμεν τὰς κακοβουλίας τοῦ αὐτόθι Προκοπίου. Αὐτὰς ταύτας πληροφο-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 514 τοῦ ΚΓ' τόμου.

1. Ἐν ἄλλαις ἐπιστολαῖς γέγραπται κουλάϊ μπέντι, ἢ καλεμπέντη.

ρηθέντες ἡμεῖς ἐνταῦθα καὶ περὶ τῶν γραμμάτων σας, καὶ χερσὶν αὐταῖς, ὡς εἶπεν, ἀψάμενοι τῶν πονηρῶν του δραματουργημάτων, τῇ πανσθενεῖ τοῦ Θεοῦ δυνάμει, τοῦ τὰς βουλὰς τῶν κακοβούλων διασκεδάζοντος, διελύσαμεν ὡς ἱστὸν ἀράχνης αὐτὰς καὶ φρούδας καὶ κενὰς τελείως ἀπεδείξαμεν, συνεργούσης τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος. Καὶ διὰ μὲν τὴν προσοχὴν σας αὐτὴν σὰς ἡυχήθημεν ἐκ ψυχῆς, ἐντελλόμεθα δὲ καὶ παραγγέλομεν ὑμῖν ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς κατὰβάλλοντες πλείονα προσοχὴν καὶ παρατήρησιν νὰ τὸν φυλάττειτε προσεκτικώτερον καὶ περιεργότερον καὶ καλῶς πεφυλαγμένον, χωρὶς νὰ ἀφίνετε νὰ εἰσέρχωνται ἐξωθεν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐξέρχωνται ἄνθρωποι, μήτε νὰ μεταφέρῃ καὶ νὰ μετατοπίσῃ εἰς ἄλλα μέρη πράγματά του, καὶ νὰ τὸν ἀνθίστασθε τονικώτερον καὶ θορυβεώτερον, ἄνευ συστολῆς ἢ δειλίας, ὅταν θέλῃ νὰ κάμῃ κατὰχρησὶν τινα κατὰ τὰς ιδέας του, χωρὶς νὰ συστέλλησθε ἢ νὰ φοβῆσθε, διότι περιεῖλεν ὁ ἅγιος Θεὸς τὰς δυνάμεις του καὶ κατέβαλε τὴν ὁρμὴν του μὴ θέλων τὴν τῆς ἀγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίης κατὰστροφὴν. Ἐν συντόμῳ ἀνοίξατε τοὺς ὀφθαλμοὺς σας καλῶς, προσέχετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ φύλαξιν του, καὶ εἰς παρατήρησιν τῶν κινήματων του· καὶ πάλιν γράφετε ἡμῖν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς συνεχῶς πρὸς εἰδοποίησίν μας· προσέχετε δὲ καλῶς νὰ μὴν ἀμελήσῃτε εἰς αὐτὰ ὅπου σὰς γράφομεν, διότι μένετε ἀναπολόγητοι. Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ταῦτα· κατόπιν δὲ θέλομεν σὰς στείλει διεξοδικώτερα γράμματα. Ἰδομεν καὶ τὰ περὶ τῆς κατὰστάσεως τοῦ μοναστηρίου σας γράφομεν. Ὑμεῖς ἀκολουθήσατε καθὼς σὰς προεγράψαμεν διὰ τὴν τοῦ μοναστηρίου σας οἰκονομίαν, καὶ εὐχεσθε πρὸς Κύριον, καὶ ἐλπίζομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας νὰ λάβῃ τὴν καλὴν του κατάστασιν, ἣν ἡμεῖς μᾶλλον ὑμῶν ἐφιέμεθα καὶ ἐπιποθοῦμεν· ἐπιμεληθῆτε ὅμως νὰ στείλητε καὶ τὰ ἀσήμιά σας καὶ ὅσα ἄπραχ δυνήθητε, καὶ μὴν ὑποπεύεσθε, διότι μετὰ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατριαρχείας μας καὶ ἐσεῖς θέλετε εὖρει ἄνεσιν καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν συνεχόμενων ὑμᾶς δεινῶν καὶ κατὰδρομῶν.

αψγ', ἀπριλίῳ στ'.

† Ὁ Κ[]πόλεως καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Χάριν τῶν θελόντων ἐνασχοληθῆναι εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἱστορίαν, ἧς ἀποτελοῦσι μέρος ἀναπόσπαστον οὐχὶ αἱ

βιογραφίαι ἱεροφαιτῶν, τὸν αὐτὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν τεχνῶν ἔχουσαι λόγον, ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τοὺς ὑμνογράφους, ὃν οἱ κτίσται τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας πρὸς τὸν Φειδίαν ἢ πρὸς τὸν Ἀνθέμιον, ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ ἱστορία τῶν μουσικῶν σχολείων, ἡ μέριμνα περὶ τῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἀναγωγῆς τῆς ἱερᾶς τέχνης, καὶ ἡ γνῶσις τῶν βιογραφικῶν καὶ τῶν γραψάντων, καὶ τῶν μεριμνητάντων καὶ τῶν ἐν εἰδικαῖς σχολαῖς διδασκάντων, ἐκδίδομεν ἐκ τοῦ περισπουδάστου «Λογίου Ἑρμοῦ» τοῦ 1817 (σελ. 431—433) παραλαβόντες τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα, ὅπερ ὁ ἀναγνώστης ἐνταῦθα βλέπει.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Χρυσάνθου ἀρχιμανδρίτου, τοῦ κατόπιν Δυρραχίου καὶ εἰτα Προύσης, ἀποστέλλεται, ὡς εἰκάζομεν, πρὸς τὸν Μανουὴλ Βερνάρδον τὸν ἐκ Κρήτης, τὸν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μολδαβίας Σκαρλάτου Καλλιμάχη κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1818 καμινάρην ἀναδειχθέντα (Λόγ. Ἑρμῆς, 1819, σελ. 148) τὸν καὶ συντελέσαντα κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος εἰς τὴν ἰδρυσιν ἐλληνικοῦ τυπογραφείου ἐν Ἰασίῳ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1816, γενομένων οὕτως, ὡς φαίνεται, ἐξετάσεων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, οἱ μαθηταὶ δεικνυνται διδασκθέντες ἐπὶ διετίαν· ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν Μανουὴλ Βερνάρδον ἐπιστολὴ αὕτη διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἀπεστάλη πάντως πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐν Ἰασίῳ, συστησάμενων μουσικῇν ἐκεῖ σχολὴν τῷ 1817.

Τὸ ἐν τῷ «Λογίῳ Ἑρμῆ» τοῦ ἔτους τούτου τεμάχιον ἔχει ὧδε:

M.

ΜΟΥΣΙΚΗ

(ἐξ Ἰασίου, διὰ τοῦ ἐκεῖ ἀρίστου ἡμῶν φίλου κυρίου Μ. Βερνάρδου τοῦ Κρητός).

Ἐνταῦθα παρατίθενται ὅπερ ἠρωτήθησαν οἱ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς Σχολῆς μαθηταὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ γενομένης συνοδικῆς ἀνακρίσεως τοῦ ἡμετέρου Μουσικοῦ διδασκάλου.

Τί ἐστὶ Μουσικὴ;—Ἐπιστήμη μέλους, καὶ τῶν περὶ μέλος συμβαινόντων.—Τὸ μέλος πόθεν συνίσταται;—Ἀπὸ μελωδίας, ρυθμὸν καὶ λέξιν.—Τί ἐστὶ μελωδία;—Πλοκὴ φθόγγων ἀνομοίων ὁξύτητι καὶ βαρύτητι.—Τί ἐστὶ φθόγγος;—Πτώσις φωνῆς ἐμμελῆς ἐπὶ μίαν τάσιν.—Πόσα εἰσὶ τὰ συστήματα;—Τρία. Ὀκτάχορδον, τὸ ὁποῖον

λέγεται καὶ διὰ πασῶν· Πεντάχορδον, ὅπερ λέγεται καὶ τροχός· Τετράχορδον, ὅπερ λέγεται καὶ τριφωνία.—Πόσοις φθόγγοις περαίνεται τὸ διὰ πασῶν;—Ὀκτώ· ἀλλ' ὁ ὀγδοὺς φθόγγος συμφωνεῖ τῷ πρώτῳ, καὶ τέλος μὲν ἐστὶ τοῦ διὰ πασῶν, ἀρχὴ δὲ τοῦ δις διὰ πασῶν.—Ὁ δὲ τροχὸς πόσοις φθόγγοις περαίνεται;—Πέντε· ἀλλ' ὁ πέμπτος συμφωνεῖ τῷ πρώτῳ.—Ἡ δὲ τριφωνία πόσοις φθόγγοις περαίνεται;—Τέσσαρσιν· ἀλλ' ὁ τέταρτος συμφωνεῖ τῷ πρώτῳ.—Τί ἐστὶ συμφωνία;—Πτώσις κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ κρᾶσις δύο φθόγγων, διαφερόντων ὁξύτητι καὶ βαρύτητι.—Τί ἐστὶ διάστημα;—Τὸ περιεχόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων ὁξύτητι καὶ βαρύτητι.—Τί ἐστὶ σύστημα;—Τὸ περιεχόμενον ἀπὸ περισσώτερα διαστήματα τοῦ ἑνός.—Πόσοι τόνοι περιέχονται εἰς τὸ διὰ πασῶν σύστημα;—Ἐν τούτῳ διαιρουμένῳ εἰς ἐπτὰ διαστήματα περιέχονται τόνοι ἐπτὰ καὶ τὸ μὲν Πα Βου διάστημα λέγεται τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ Βου Γα, τόνος ἐλάχιστος· τὸ δὲ Γα Δι, τόνος μείζων· τὸ δὲ Δι Κε, τόνος μείζων· τὸ δὲ Κε Ζω, τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ Ζω Νι, τόνος ἐλάχιστος· τὸ δὲ Νι Πα, τόνος μείζων.—Τίνα λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ τόνοι;—Ὁ μὲν μείζων πρὸς τὸν ἐλάσσονα καὶ ἐλάχιστον ἔχει λόγον, ὃν τὰ 12 πρὸς τὰ 9 καὶ πρὸς τὰ 7, ὁ δὲ ἐλάσσων πρὸς τὸν μείζονα καὶ τὸν ἐλάχιστον ἔχει λόγον, ὃν τὰ 9 πρὸς τὰ 12 καὶ πρὸς τὰ 7.—Ἡ Μουσικὴ διαιρεῖται εἰς γένη τρία· διατονικὸν, χρωματικὸν καὶ ἐναρμόνιον.—Τί ἐστὶ γένος;—Ποιὰ διαίρεσις τετραχόρδου, καὶ ὅταν μὲν τὸ τετράχορδον περιέχῃ τόνους μόνον, λέγεται τὸ γένος **διατονικόν**· ὅταν δὲ καὶ ἡμίτονον, **χρωματικόν**· ὅταν δὲ καὶ τεταρτημόριον τόνου, **ἐναρμόνιον**.—Τί ἐστὶ κλίμαξ;—Ἡ συνεχὴς σειρὰ τῶν φθόγγων τῶν ὑπὸ τοῦ συστήματος ζητούμενων· ὅθεν τοῦ μὲν διὰ πασῶν ἡ κλίμαξ περιέχει φθόγγους μὲν ὀκτώ, τόνους δὲ ἐπτὰ· τοῦ δὲ τροχοῦ ἡ κλίμαξ περιέχει φθόγγους μὲν πέντε, τόνους δὲ τέσσαρας· τῆς δὲ τριφωνίας ἡ κλίμαξ περιέχει φθόγγους μὲν τέσσαρας, τόνους δὲ τρεῖς.—Τί ἐστὶν ἦχος;—Ἡ συστηματικὴ κλίμαξ, δι' ἧς ὠρισμένως ὀδεύοντες ἀπεργάζονται τὴν μελωδίαν.—Πῶς ὀδεύουσιν οἱ ἦχοι;—Ὁ μὲν πρῶτος διατονικὴν κλίμακα κατὰ τὸν τροχὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ δὲ δεύτερος χρωματικὴν κατὰ τὴν διφωνίαν ὁμοίως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ὁ δὲ τρίτος ἐναρμόνιον κατὰ τριφωνίαν ὁμοίως καὶ ὁ τέταρτος διατονικὴν κατὰ τὸ διὰ

МЕЧНИКОВА

πασῶν ὁμοίως.—Μεταχειρίζονται καὶ ἄλλα σημεῖα οἱ Μουσικοί;—Ἐκτὸς τῶν σημείων τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος τῆς μελωδίας μεταχειρίζονται καὶ ἄλλα διὰ τὰς μαρτυρίας, διὰ τὰς φθορὰς καὶ διὰ τὴν δίσιν καὶ ὕφεισιν.—Εἰς τί χρησιμεύουν αἱ μαρτυρίαι;—Ἡ μαρτυρία προσδιορίζει τὸν φθόγγον, τὸν γινόμενον ἀρχὴ τῶν φθγῶν τῆς μελωδίας, χρησιμεύει δὲ πρὸς πίστωσιν ἀσφαλείας.—Τί ἐστὶ φθορά;—Μεταβολὴ γινόμενη εἰς τὴν μελωδίαν ἢ ἀπὸ γένος εἰς γένος, ἢ ἀπὸ ἥχον εἰς ἥχον, ἢ ἀπὸ κλίμακα εἰς κλίμακα.—Τί μὲν ἐστὶ δίσιν, τί δὲ ὕφεισις;—Δίσιν μὲν ἐστὶ πλεονεξία τοῦ τόνου· ὕφεισις δὲ μειονεξία τοῦ τόνου, θεωρουμένου δ' ἐπὶ τὸ ὀξύ· οἷον τὸ Γα Δι διάστημα, τόνος μείζων ὢν, ὅταν γέννηται τόνος ἡμιόλιος, ποιεῖ δίσιν, ὅταν δὲ ἡμίτονον ποιεῖ ὕφεισιν.

Χρυσάνθος Ἀρχ. διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς τοῦ νέου συστήματος. ,αωιστ'.

Εἰδησεις Στατιστικαὶ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ ΣΩΜΑΤΩΝ,
ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ καὶ ΓΡΑΦΕΙΩΝ
(βλέπε καὶ σελίδα 10 τοῦ ΚΔ' τόμου)

Η'. Ὁθωμανικοῦ Γραφείου.

1) ἐξελθόντα κατὰ τὸ ἔτος 1903.

ταχυρία	662
μουχτηρέδες (ὑπομνήματα)	185
μουζεκιρέδες	281
φιλικὰ ἡμιεπίσημα	95
ἀποφάσεις δικαστικὰ ἱερᾶς Συνόδου, Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ Ἐκκλησ. δικαστηρίου μεταφρασθεῖσαι τουρκιστὶ τηλεγραφήματα (περίπου)	45
τὸ ὅλον	300
	1905

2) εἰσελθόντα.

τεζκιρέδες	144
μουζεκιρέδες	200
φερμάνια	30
τηλεγραφήματα	700
διάφορα καὶ κλήσεις κλ.	200
τὸ ὅλον	1274

Θ'. Ἐξελεγκτικοῦ Γραφείου.

Κατὰ τὸ 1903 ὑπέβαλον λογαριασμοὺς τῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς τὴν νόμιμον ἐξέλεγχιν :

1) αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ἱερῶν ναῶν Θεοτόκου Μουχλίου—ἀγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ—Ταξιάρχων Βαλατᾶ—Θεοτόκου Βαλίνου—ἀγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης—ἀγίου Γεωργίου Ἐδινέκαπι—ἀγίου Δημητρίου Σαρμασικίου—Θεοτόκου Τεκὺρ—Σεραγίου—ἀγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου—Θείας Ἀναλήψεως Ψαμμαθία—ἀγίου Κωνσταντίνου αὐτόθι—ἀγίου Γεωργίου Κυπαρισσᾶ αὐτόθι—ἀγίου Μηνᾶ αὐτόθι—ἀγίου Νικολάου αὐτόθι—Θεοτόκου Βελιγραδίου—ἀγίας Παρρασκευῆς Χάτκιοῦ—Εὐαγγελιστρίας εἰς Ταταῦλα—ἀγίων Ἀποστόλων Φερίκιοῦ—Θεοτόκου Καφρακιανῆς Γαλατᾶ—Θεοτόκου Παλκίου Μπάνιου—ἀγίου Φωκᾶ Ὁρτάκιοῦ—ἀγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης—Εὐαγγελιστρίας Βαφροχωρίου—Ταξιάρχων Σωσθενείου—ἀγίου Νικολάου Νεοχωρίου.

2) αἱ ἐφορίαι τῶν σχολείων Ταξιάρχων Παλατᾶ—Τεκὺρ—Σεραγίου—Ἐδινέ-καπι—Σαρμασικίου—Βελιγραδίου—Κυπαρισσᾶ—Φερίκιοῦ—Ὁρτάκιοῦ—Ξηροκρήνης—Σωσθενείου.

3) ἡ ἐφορία τοῦ ἔθν. Ἰωακειμίου Παρθεναγωγείου.

4) ὁ διαχειριστὴς τῶν Εὐαγγελικῶν διδασμάτων.

5) τὸ ταμεῖον τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

6) ἡ ἐνταῦθα ἐφορία τῶν ἐν Ἰντζέσου τῆς ἐπαρχίας Κιζσαρείας σχολείων.

7) ἡ ἐπιτροπὴ διὰ τὴν περιτείχισιν τοῦ νεοκροταφείου τῶν ὀρθοδόξων ἐν Βαφροχωρίῳ.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ἄνω σημειωθέντων λογαριασμῶν ἔχθεσις δπε-βλήθη ἡδὴ τῷ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίῳ περὶ τῶν τοῦ ναοῦ τῆς Θείας Ἀναλήψεως—ὑποβλήθησονται δ' αὐτῷ τριῶν ναῶν καὶ δύο σχολείων· 1) τοῦ ἀγίου Φωκᾶ Ὁρτάκιοῦ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ σχολῆς· 2) ἀγίων Ἀποστόλων Φερίκιοῦ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ σχολῆς· 3) ἀγίου Νικολάου Νεοχωρίου.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν, μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, εἰς τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ἐπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1948

Τ. Ψ. 726712